

Međuresorna suradnja na županijskoj razini i uloga odgojno obrazovnih ustanova u slučajevima nasilja

Nasilje predstavlja globalni socijalni problem kojim se ugrožavaju ljudska prava i slobode, ali i daljnji razvoj društva. Posljedice nasilja ne vide se samo u ozljedama, smrtnosti, invaliditetu, već i u razini kvalitete života. Putem mas medija se svakodnevno izvještava o raznim oblicima nasilja u svijetu, na ulicama, utakmicama, školama...Bez obzira da li se nasilje dešava na osobnoj ili društvenoj razini uvijek se radi o procesu složene dinamike koji zahtjeva interdisciplinarni pristup. Nasilje možemo definirati kao oblik devijantnog ponašanja koje ima za cilj izravno i namjerno povrjeđivanje druge osobe /a/. Problematični pristup nasilja pristupa se sa dva aspekta:

1. orijentacija na POJEDINCA ili tkz. **psihološki model** / individualna, obiteljska patologija /

2. orijentacija na SOCIJALNE okolnosti ili tkz. **socijalni model** / društvena patologija /

što je veoma važno razlikovati, jer su posljedice tih pristupa veoma različite. Po prvom modelu se odgovornost prebacuje na pojedinca i intrapsihične faktore, dok se po drugom modelu ukazuje na determinacijski utjecaj socijalnih faktora na pojedinca kao pripadnika određenih socijalnih sustava. Želimo li shvatiti determinante ljudskog ponašanja moramo povezati oba pristupa, jer pojedinac ne živi izolirano iz socijalnog konteksta, već je uključen u mrežu interakcijskih odnosa unutar kojih zauzima određenu ulogu /aktivitet/ i status /položaj/. Svaki pojedinac ima specifičnu sposobnost integracije u određeni sistem – okruženje, ovisno o njegovim sposobnostima, dosadašnjim iskustvima, životnim vještinama, pripadnosti raznim grupama...Manifestacija agresivnih oblika ponašanja upućuje na različite determinante, uzroke, ali jedino shvaćanjem njihove mnogostruke povezanosti i složenosti možemo iznaći rješenje za njihovo PREVENIRANJE i LIMITIRANJE / suzbijanje /.

Napr. *pojavnost nasilja u školi* – analiza te pojave uključuje širi opseg od pojedinačnog ponašanja, ali i intervencija se ne smije ograničavati samo na aktere. Rješavanjem pojedinačnog slučaja ili isključivanjem istog iz sustava, ne rješavamo se i mogućnosti da se isti problem ponovo pojavi, ali sa drugim sudionicima koji će ga reflektirati. Stoga intervencije u sustavima trebaju biti usmjerena na bolje prilagođavanje potrebama njegove populacije - članova, što pretpostavlja dinamično restrukturiranje sustava.

Slijedom navedenih premisa, potrebno je razvijati strategije unutar različitih sustava koji će biti umjerene na reorganizaciju postojećih resursa sa ciljem efikasnijeg djelovanja.

Ponekad se unutar pojedinog sustava pojavljuju problemi, izazovi koji nadilaze njihove zakonske ovlasti, te je potrebno povezivanje stručnjaka raznih profesija iz različitih sustava ili **međuresorno umrežavanje**. Slučajevi nasilja u obitelji, zlostavljanja i zanemarivanja,

Županijski aktiv stručnih suradnika pedagoga – Labin, 2. 11. 2011.

manipulacije djecom u brakorazvodu, neadekvatnog roditeljskog postupanja, poremećaja u ponašanju i dr., traže koordinirano postupanje i poduzimanje mjera iz nadležnosti: socijalne skrbi, policije, odvjetništva, zdravstva, odgojno-obrazovnih ustanova, sudova, civilnih udruga.. To pretpostavlja formiranje interdisciplinarnih međusektorskih timova / u kojima su uključeni kriminalisti, liječnici, socijalni radnici, psiholozi, pravnici, pedagozi, ../ dodatnu edukaciju članova i definiranje standarda za kvalitetno djelovanje. Osnovni ciljevi te partnerske suradnje su: učinkovitije procjenjivanje, izravna komunikacija članova tima i kvalitetno zadovoljavanje potreba korisnika - obitelji, djece, mladeži. Iako postoje zakonski okviri / Kazneni zakon, Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, Prekršajni zakon, Zakon o sudovima za maloletnike ../i jasno definirani protokoli o postupanju u pojedinim ustanovama-sustavima u slučajevima raznih vrsta nasilja / tjelesno, psihičko, spolno, ekonomsko/ koji se u praksi ne odvijaju predviđenim slijedom, te se u proceduri postupanja mogu pojaviti neke greške, propusti. Važno da se uoče tkz. kritične točke u procesu intervencije, obrade i procjene. Upravo da se to izbjegne i pojedini primjeri sagledaju sa raznih aspekata i procjeni kako što prije pomoći prijavljivaču ili žrtvi nasilja, postoje međuresorni timovi na raznim razinama – nacionalnoj regionalnoj, lokalnoj.

Odgojno - obrazovne ustanove u odnosu na ustanove iz drugih sektora imaju privilegiranu poziciju, jer okupljaju najveći broj populacije djece i mladih, veći dio dnevnog vremena na jednom mjestu. Odgojno - obrazovne ustanove reflektiraju društvena zbivanja / prisutna su devijantna ponašanja / , ali mogu, svojom edukativnom ulogom, doprinijeti formiranju društva. Nastavnici posjeduju kompetencije, da osim prenosioca znanja i stručnih vještina, budu promotori osobnog razvoja učenika. Njihov način reagiranja i kvalitetna dinamična interakcija koju ostvaruju sa učenicima doprinose stvaranju cjelokupnog pedagoškog ozračja. Nastavnik, razrednik / učitelj, odgajatelj / može najprije detektirati određene oblike ponašanja pojedinca : izostanci, neuspješnost, razdražljivost, nemotiviranost, povučенost, konfliktnost, nesuradnju roditelja... iza kojih postoje veći problemi. Njegova kvaliteta odnosa sa učenicima / djetetom / odredit će i razinu povjerenja i povjeravanja. Važno je da ne vrši ishitrene procjene i ne preuzima odgovornost za rješavanje problema već da dobivene informacije o rizičnom ponašanju, nasilju,... proslijedi stručnom suradniku, odnosno ravnatelju, a oni će u suradnji sa roditeljima, skrbnicima poduzeti daljnje mjere. U odgojno - obrazovnim ustanovama postoji jasno definiran Protokol o postupanju u slučajevima raznih vrsta nasilja, ali i mogućnost međusektorske suradnje kojom se ubrzava administrativan postupak sa ciljem pružanja adekvatne pomoći pojedincima, obitelji. Značajna je dobra koordinacija stručnjaka međuresornih timova , ali je neophodan i protok određenih informacija u pojedini sustav radi pravilnog daljnjeg postupanja. Senzibilizacija odgojno obrazovnih djelatnika može se razvijati putem predavanja, radionica sa specifičnim primjerima i drugim oblicima stručnog usavršavanja.

Prilozi:

- prezentacija u power pointu
- materijali sa seminara međuresorne suradnje - Valbadon, 30.5.-1.6.2011.
- materijali sa sastanka regionalnog tima za međuresorne suradnje – Pula, 7.6.2011.

Autor: **Vilma Bednar, dipl.psih.**

Županijski aktiv stručnih suradnika pedagoga – Labin , 2. 11. 2011.